

ד. הצעת חוק יסוד: הלשון העברית, תש"ם—1980
(הצעת חברה הכנסת מ. שמיר)

- 1. המהות עברית הוא שפת המדינה.
- 2. השימוש בלשון העברית (א) תהא חובת שימוש בלשון העברית על-ידי כל רשות ממשלתית או ציבורית. פרטים ייקבעו בחוק.
- (ב) תהא חובת שימוש בלשון העברית במסחר, בשילוט, בסימון, בפרסומת, באמצעי התקשורת, בחינוך וביתר תחומי הפעילות במדינה, הכול כפי שייקבע בחוק.
- 3. מטפד עליון ללשון העברית יוקם מטפד עליון למדע הלשון העברית; פרטים ייקבעו בחוק.
- 4. מעמד הלשון העברית (א) אדם ששפתו היא ערבית, רשאי להשתמש בה לכל דבר ועניין.
- (ב) מטפד רשמי המיועד לציבור או ליחיד ששפתם ערבית, יהיה ערוך גם בשפה העברית.
- 5. ביטול סעיף 82 לדבר המלך במעצמה על ארץ-ישראל 1922—1947¹ בטל.

1 חוק א"י, כרך ג', עמ' 2738.

חוק הלשון העברית, תש"ם—1980

- 1. הגדרות
בחוק זה —
"השר" — השר שייקבע על-ידי הממשלה;
"תושב ישראל" — לרבות תאגיד הרשום בישראל.
- 2. השימוש בשפה העברית במסדות ממשלתיות וציבוריים
(א) מוסדות ממשלתיים, עירוניים וציבוריים, במג"עיהם עם הציבור, ישתמשו, ככל הניתן, בשפה העברית.
- (ב) מטפד לציבור המוצא מטעם רשות ממשלתית, עירונית או ציבורית, יהיה בעברית. יהיה המטפד גם בשפה אחרת — יחייב הנוסח העברי.
- (ג) במפעלים פומביים מטעם מוסד ממשלתי, עירוני או ציבורי, תהא מחצית לפחות מהתחומי המושג מע — בעברית.
- (ד) בכל פירסום מטעם המדינה, אחד ממוסדותיה או גוף הנתמך על-ידיה, המוצא בשפה זרה, יש לכלול לפחות כותרת בעברית ותמצית תכנו בשפה העברית.
- 3. עברית ביחסי החוץ של המדינה
(א) הסכם דו-צדדי בין המדינה לבין מדינה זרה או גוף בין-לאומי כלשהו יתא ערוך בשפה העברית.
- (ב) שלטים של נציגויות המדינה ומוסדותיה הציבוריים בחוץ-לארץ וכל טופס, נייר מכתבים ומעטפה שלהם, יכללו, בצד הנוסח הלועזי, נוסח עברי ומדויק.
- 4. עברית בפירסומים
(א) לא תינתן תמיכה ממשלתית לפירסומים היוצאים בישראל מטעם גופים פרטיים, אלא אם כן אלה פירסומים בלשון העברית או תרגומים של חומר ספרותי שכבר פורסם בעברית.
- (ב) במערכת החינוך, לרבות המוסדות להשכלה גבוהה, לא תינתן תמיכה כלשהי לפירסום שאינו
- 5. בשפה העברית, למעט פירסומים בשפה זרה לצרכי לימודה של אותה שפה.
(ג) פירסום שאינו בעברית, למעט כתב-עת, יכלול במקום בולט תרגום עברי של שם הפירסום, וכן יכלול תמצית תכנו, שם מתברו ושם מוציאו לאור — בעברית.
- (ד) מודעה בעתונות העברית, שאיננה בשפה העברית, תכלול כותרת ותמצית בעברית.
- 6. שילוט ופירסומת
(א) שלטים של עוסקים למיניהם, בתי-עסק ומוסדות וכן שלטים הכלולים פירסומת למוצר, שירות או עסק, יכילו נוסח עברי מלא של כל הכתוב בהם. בשפה אחרת ונוסחם העברי ישתרע על פני מחצית השלט לפחות.
- (ב) פירסומת כלשהי למוצר, שירות או עסק תכיל נוסח עברי מלא של כל הכתוב או נאמר בה בשפה אחרת.
- 7. שמות בתי-עסק ומוצרים
(א) בתי-עסק, למעט סניפים של חברות בין-לאומיות, יות, ישאו שמות עבריים.
- (ב) מוצרים המוצגים בארץ ישאו שמות עבריים.
- 8. מוצרים
(א) אריוות מוצרים, לרבות מוצרים מיובאים, יכללו נוסח עברי מלא של כל הכתוב בהן בשפה אחרת.
- (ב) כל הוראות התפעול והשימוש של מוצר, לרבות מוצרים מיובאים, תעודת האחריות וכל מטפד

דוברי ערבית, בשמות ערביים ובסרטים ערביים המוצגים בפני קהל דובר ערבית.

- 11. ביצוע השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, לאחר התייעצות עם האקדמיה ללשון העברית, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
- 12. עונשין המפר הוראותיו של חוק זה, דינו מאסר שישה חודשיים או קנס 50,000 לירות, ובעבירה נמשכת — קנס נוסף של 2,000 לירות או מאסר נוסף של שבעה ימים לכל יום שבו נמשכה העבירה לאחר הרשעה.
- 13. תחילה תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פירסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

אופיה של מדינת ישראל כארץ של ריבוי תרבויות ולשונות נובע לא רק מגורמים היסטוריים גלי עלייה מארצות שונות) — אלא גם מתהליכים עכשוויים, שיש בהם כדי לתבל ולכרסם בהישגים המפוארים של תחיית הלשון והתרבות העברית בארצנו.

גם בעמים ובארצות בעלי אוכלוסיה אחידה ומושרשת נוקטים צעדים כדי למנוע טישטוש ההוהת הלאומית, בתחומי הלשון והתרבות, הנגרם על-ידי השפעה בלתי-מבוקרת של אופנות ושימושי-לשון זרים.

במדינת ישראל גדולה שבעתים הסכנה לעצמאותה הרוחנית והלשונית של החברה, והדבר מתבטא גם בדייק-גם של חיי התרבות וההווי הציבורי וגם בתופעות כגון ירידה. על-כן יש לשים מחסום מפני השתלטות הלעז באמצעות חקיקה מתאימה, שתסייע לחיזוקה ולביסוסה של הלשון העברית בכל יסודות חינה.

הוראת דובר סימון מצרכים בעברית כלולות כיום בצו בדבר סימון כללי של מצרכים אשר ניתן לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח—1957 (קובץ התקנות תשל"ו, עמ' 710).

אחר הנלווה למוצר יהיו בנוסח עברי מלא. במקום שיש סתירה בין הנוסח העברי של תעודת אחריות לבין נוסחה בשפה אחרת — הנוסח העברי יכריע.

- 9. קולנוע וטלוויזיה
(א) סרט ששפתו אינה עברית, יוצג בקולנוע, בטל-וויזיה ובמקומות ציבוריים, רק בשיטת העברת הדיבור לעברית; לשירים המושמעים בשפת המקור יצורף תרגום עברי בגוף הסרט.
- (ב) הוראות ס"ק (א) תחולנה גם על פרסומת בקולנוע, לרבות פרסומת מוקדמת לסרטים.

- 10. פייג לתחולה הוראות הסעיפים 4(א) ו-5, 7 ו-9, לא יחולו כאשר מדובר בפירסומים בערבית, בצדדים שכולם

עד היום, 32 מקום מדינת ישראל, אין בנושא לשון המדינה כל חוק, פרט לשירידי מימי המאנדאט, והוא סימן 82 לדבר המלך במעצמה על ארץ-ישראל, 1922—1947, הקובע (לאחר שהושטמו ממנו כל ההתייחסויות הדורשות שימוש בשפה האנגלית, בהתאם להוראות סעיף 15(2) לפקודת סדרי השלטון והמשפט), כי:

"כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשימיים של הממשלה וכל המודעות הרשמיות של רשויות מקומיות ועיריות באזורים שייקבעו על-פי צו מאת הממשלה יפורסמו בערבית ובעברית, בהתייחסב בכל תקנות שתתקין הממשלה. אפשר להשיג תמש בשתי השפות במשרדי הממשלה ובבתי-המשפט".

ראוי לה ללשון העברית, אחד מעמדדי התווך של גאולת ישראל בורנו, וראוי לה למדינת ישראל שיבוא חוק-יסוד ויקבע את מעמדה של הלשון העברית במלוא משמעותה, מבלי לפגוע בלשון המיעוטים ובזכויותיהם.

חוק המוסד העליון ללשון העברית, תשי"ג—1953, הוא החוק שמכוחו הוקמה האקדמיה ללשון העברית. החוק כולל פרטים בקשר לתפקיד המוסד, הרכבו, מינהלי-תו וכיוצא בזה.